

The Time is Now: Serving Hashem in the Moment

פרשת שלח, תשע"ח

במדבר (שלח) – פרק יג, פסוקים כה-ל

(כה) וַיָּשְׁבוּ מִתּוֹר הָאָרֶץ מִקֶּץ אַרְבָּעִים יוֹם:
 (כו) וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן וְאֶל כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל מִדְּבַר פֶּאֶרֹן קְדָשָׁה וַיָּשִׁיבוּ אֹתָם
 דָּבָר וְאֵת כָּל הַעֲדָה וַיִּרְאוּ אֶת פְּרִי הָאָרֶץ:
 (כז) וַיִּסְפְּרוּ לוֹ וַיֹּאמְרוּ בְּאָנּוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּנוּ וְגַם זָבַת חֶלֶב וַדְּבַשׁ הוּא וְזֶה פְּרִיָּהּ:
 (כח) אֲפֹס כִּי עַז הָעַם הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ וְהָעָרִים בְּצֻרוֹת גְּדֹלֹת מְאֹד וְגַם לְדֵי הָעֵנָק רָאִינוּ שָׁם:
 (כט) עָמְלָק יוֹשֵׁב בְּאֶרֶץ הַנֶּגֶב וְהַחֲתִי וְהַיְבוּסִי וְהָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב בְּהָר וְהַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב עַל הַיָּם וְעַל יַד
 הַיַּרְדֵּן:
 (ל) וַיְהִי כִּלְבָב אֶת הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה נַעֲלֵה וַיִּרְשָׁנוּ אֶתְּהָּ פִּי יִכּוֹל נוֹכַח לָהּ:

רש"י

(ל) ויהס כלב - השתיק את כולם:
 אל משה - לשמוע מה שידבר במשה. צווח ואמר וכי זו בלבד עשה לנו בן עמרם. השומע היה
 סבור שבא לספר בגנותו, מתוך שהיה בלבם על משה בשביל דברי המרגלים. שתקו כולם
 לשמוע גנותו, אמר והלא קרע לנו את הים והוריד לנו את המן והגיו לנו את השליו:

במדבר (שלח) – פרק יד, פסוק כד

וְעַבְדֵי כְלָב, עֲקֵב הִיָּתָה רִיחַ אַחֲרַת עֲמוֹ, וַיִּמְלֵא, אַחֲרָי וְהִבִּיאֲתִיו, אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר בָּא שָׁמָּה,
 וַיִּרְעוּ יוֹרְשָׁנָהּ.

רש"י

רוח אחרת - שתי רוחות אחת בפה ואחת בלב, למרגלים אמר, אני עמכם בעצה, ובלבו היה
 לומר האמת ועל ידי כן היה בו כח להשתיקם, כמו שנאמר "וַיְהִי כִּלְבָב" (לעיל יג, ל), שהיו
 סבורים שיאמר כמותם, זהו שנאמר בספר "וַאֲשֶׁב אֹתוֹ דָּבָר כְּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי" (יהושע יד, ז), ולא
 כאשר עם פי:

אש קודש – פרשת שלח, שנת ת"ש [1940]

עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה, זנבין נא הא המרגלים דברים
 של טעם ושכל אמרו, אפס כי עז העם וכי והערים בצורות וכי
 ולמה לא התוכח כלב עמהם לסתור את שכלם ודברי טעמיהם, רק סתם
 עלה נעלה וכי.

אבל כך צריכה להיות אמונת איש הישראלי, לא בלבד בשעה שרואה מבוא
 ודרך לישועתו גם ע"פ שכלו ודרך הטבע יאמין בד' שיושיעהו
 ויתחזק, רק גם בשעה שאינו רואה ח"ו שום מבוא ע"פ שכל ודרך הטבע
 לישועתו יאמין בד' שיושיעהו ויתחזק באמונתו ובטחונו, ואדרבה בשעה
 זו טוב שלא יתעקש למצא איזה שכל ומבוא על דרך הטבע, כי כיון שע"פ
 פשוט לא ימצא או ח"ו תוכל אמונתו ע"י להפגם, ופגם באמונתו ובטחונו
 בד' יכול לעצור את ישועתו ח"ו, רק צריך לאמר הכל אמת, שעז העם
 היושב בה, כנים הדברים שהערים בצורות וכי ומ"מ הנני מאמין בד'
 שהוא למעלה מהגבול והטבע שיושיענו, עלה נעלה וירשנו אותה בלא שכל
 ובלא סברה, ואמונה ובטחון כזה בד' מקרב את ישועתנו.

ישמח ישראל – פרשת שלח (ר' ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר זי"ע [1853-1910])

אלא הפירוש בדבריהם שאמרו אשר באמת טובה הארץ מאוד אפס כי עז העם, היינו שבאמת יש שם רוח הקדושה עד מאוד, אפס זה לעומת זה יש שם רוח הטומאה עד מאוד ר"ל, ולזאת אם נהי' אנחנו דבוקים בד' תמיד אזי טובה הארץ מאוד. אבל חלילה אם נסור מד' חלילה אפס מה אזי חלילה נוכל להתפסס ברשת הסט"א ר"ל, ולזאת יראו מאוד לנפשם, ולזה אמרו כי חזק הוא ממנו, היינו שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים (ברכות ל"ג), ולזה הבחירה בידינו, ומי יוכל לעמוד על עצמו, כן הי' טענתם. ומה זה הי' החטא הגדול הזה, הלא גם יעקב אבינו ע"ה שהי' בחיר שבאבות, והקב"ה הצטיחו והנה אנכי עמך ושמתוך ככל אשר תלך ולבסוף נתירה ואמר קטונתי מכל החסדים שירא לנפשו אולי יגרום החטא, כי באמת כן

חטא המרגלים שיראו וכנ"ל, אכן באמת יעקב אבינו ע"ה אף שירא לנפשו פן יבא עשו והכהו כו', ואעפ"כ עשה ככל כחו ללחום עמו, ובטח א"ע בד' אשר צודאי יעזור לו, ויחץ את העם וכו', וגם עם הישראלי כשינאו ממנרים אף ששאלו למשה כנ"ל במדרש, מ"מ הלכו אחריו כמאמר הכחוב (ירמי' ב') זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי צמדבר בארץ לא זרועה, ולא סרו חלילה מדברי ד', אבל המרגלים מחמת שיראו אולי יחטאו חלילה בארץ לנגד ד' לכן לא שמעו מיד לקול ד', ואמרו לא נוכל לעלות, ולא הלכו, וזאת הי' עיקר החטא, כי על מה הי' להם לחשוב מה שיהי' אח"כ, שמא יחטאו חלילה אח"כ, והלא אם לא תשמע כעת לקול ד' אתה עובר את מצות המלך בעת הזאת, צודאי מוטב להיות בספק לאחר זמן מלחטוא

מיד צודאי, וכמאמר פי קדוש ד' מוהרש"ב זללה"ה זי"ע מפרשיקחא, על טענת הנחש לאס כל חי היא חוה, שאמר לה אם לא תאכל מעץ הדעת לא יהי' לך הבחירה, כי לא יהי' לך שום יפה"ר כמו מלאך, לך אכול מעץ הדעת לדעת טוב ורע, היינו שאז יהי' הבחירה בידך שתדע ג"כ מהרע ואעפ"כ לא תחטא, וזוה תהי' עוד במדרגה גדולה וענומה מכאשר עד עתה, כן הי' טענת הנחש, לפי"ז מה הי' החטא גדול כ"כ, אלא שהי' לה להשיב לו הלא בעת הזאת שאתה מפחיתו לאכול מעץ הדעת אשר ציוני ד' לא תאכל ממנו, יש בידי הבחירה לכל לשמוע לך ולכל לאכול, רק לשמוע לדברי הקב"ה, ועל הבחירה לעמיד למה לי לדאוג על העמיד, ועתה אעבור צודאי על פי ד', מוטב כל אשמע לך תיקף ויעבור עלי מה, וכן צריך כל איש הישראל לכל להסתכל ולחשוב על מה שיהי' אח"כ, רק על הרגע שהוא עומד בו, וכמאמר הרבי הקדוש הנ"ל ע"פ (תהלים ל"ט) הנה טפחות נחת ימי, כמו אדם המודד שבעים אמה חבלים בידו לא נשאר לו בידו לעולם אלא טפח, שזה שמדד כבר הוא חוץ לידו, ומה שלא מדד עדיין איננו בידו, נמצא שאין לו רק הטפח שאוחז בחוץ ידו, כן המה הימים מהאדם, מה שעבר אין, ומה שעתידי עדיין לא בא, נמצא שאין לו לחשוב רק על הרגע שעומד בה, ועל תקוני העוונות מכבר יש זמנים מיוחדים, כמבואר בהאר"י ז"ל על מצות הלילה שהוא זמן ועת רצון להחפורר אז בחשובה על חטאיו, אבל לא לעולם, ותמיד אין לו לחשוב רק הרגע שעומד בה וכנ"ל, וזה הוא עיקר חטא המרגלים שבשביל ספק שמא יחטאו אח"כ לא שמעו מיד לדברי הקב"ה, (כת"ק):